

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”

Een onderzoek naar de subjectieve waardering van de eigen leefomgeving en buurregio door bewoners van de Waddenkust en de Waddeneilanden.

Rijksuniversiteit Groningen
Berber T.C. Oosterhagen
S2068095
Begeleider: R.H. Rijnks

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”

Een onderzoek naar de subjectieve waardering van de eigen leefomgeving en buurregio door bewoners van de Waddenkust en de Waddeneilanden.

Berber T.C. Oosterhagen

S2068095

Begeleider: R.H. Rijnks

Samenvatting

Het Waddengebied wordt vaak als één gebied gezien, maar er zijn voldoende redenen om dit gebied als twee gebieden te zien, namelijk de Waddenkust en de Waddeneilanden. Mensen zullen waarschijnlijk door processen van cognitieve dissonantie en post hoc rationalisering positiever oordelen over hun eigen gebied. Verwacht wordt dat door *othering* bewoners van een gebied, het naastgelegen gebied negatiever zullen beoordelen dan hun eigen gebied.

Dit komt echter niet uit het onderzoek, de bewoners van de Waddeneilanden en Waddenkust zijn niet significant positiever over hun eigen gebied als over het buurgebied. Wel zijn de bewoners van de Waddeneilanden significant positiever over het eigen gebied wanneer dit cijfer wordt vergeleken met de beoordeling voor de Waddenkust. Voor de Waddenkust geldt dit echt niet.

In dit onderzoek is ook gekeken naar invloeden van *Sense of Place(SOP)* op de waardering van zowel het eigen gebied als het naastgelegen gebied. Hieruit komt naar voren dat wanneer de SOP van respondent sterker is, dat deze positiever is over zowel zijn eigen gebied als het naastgelegen gebied.

Tot slot is ook gekeken naar de invloed van woongeschiedenis van de respondenten. Dit bleek geen sterke indicator te zijn voor hoe positief iemand was over het andere gebied.

Uitgaande van bovenstaande, kan gezegd worden dat de bewoners van het Waddengebied geen onderscheid maken tussen de regio's als het gaat om de waardering voor het gebied.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1: Inleiding	5
Aanleiding.....	5
Probleemstelling.....	7
Opbouw thesis.....	8
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	9
Theoretisch kader.....	9
Plaatsidentiteit	9
Sense of Place:.....	9
Plaatswaardering.....	10
Burenwaardering.....	11
Het Waddengebied (Aantrekkelijk/onaantrekkelijk gebied).....	12
Conceptueel model	13
Hypothesen	15
Hoofdstuk 3: Methodologie en ethiek	16
Methodologie.....	16
Enquête	16
Ethiek.....	17
Vorbereiden data	18
Hoofdstuk 4: Resultaten.....	19
Waardering gebied.....	19
Sense of Place.....	20
Invloed van Sense of Place waardering eigen plek	20
Invloed van Sense of Place waardering buren	21
Invloed van zowel Sense of Place als van eigen waardering op de waardering andere gebied ...	22
Woongeschiedenis	23
Hoofdstuk 5: Discussie & Conclusie	25
Conclusie	25
Discussie	27
Literatuurlijst	28
Bijlage 1: Enquête.....	31

Hoofdstuk 1: Inleiding

Aanleiding

Het Waddengebied wordt vaak als één gebied gezien en er wordt dan ook voor het gehele gebied beleid gemaakt. Toch zijn er redenen te bedenken waarom het niet om één gebied gaat, maar om twee verschillende gebieden; namelijk de Waddenkust en de Waddeneilanden.

Zo blijkt uit het onderzoek van de Vries et al. (2013) dat Nederlanders de Waddeneilanden als mooi worden aangewezen en de Waddenkust totaal niet. In dit onderzoek werd gevraagd aan respondenten om op een kaart een punt neer te zetten op plaatsen die zij als aantrekkelijk beschouwen in Nederland.

Het Waddengebied in het algemeen is volgens Sijtsma et al. (2012) een populair gebied voor toerisme. In dit gebied vormt toerisme een welontwikkelde en competitieve economische activiteit (Sijtsma et al., 2012). Sijtsma et al. (2012) stellen tevens dat het Waddengebied in drie gebieden kan worden onderscheiden, te weten de Waddeneilanden, de Waddenzee en de Waddenkust. Op de Waddeneilanden is toerisme volgens Kabat et al. (2012) uitgegroeid tot de belangrijkste economische sector en heeft daarmee de levensstijl van de eilanders drastisch veranderd. Volgens Sijtsma et al. (2012) heeft het Waddengebied zich ontwikkeld tot een populaire vakantiebestemming. In voorgenoemd artikel stellen Sijtsma et al. tevens dat het toerisme aan de Waddenkust zich echter minder ontwikkeld heeft en daarnaast anders van karakter is dan het toerisme op de Waddeneilanden. Op de Waddeneilanden is het toerisme meer gefocust op mensen die er langer blijven dan een dag, terwijl de Waddenkust meer op mensen die gedurende een dag één van de paar steden aan de kust bezoeken of een trekpleister, zoals de zeehondencreche in Pieterburen. Verder staat dit gedeelte van het Waddengebied, als perifeer ruraal gebied, bekend als een toevluchtsoord voor vrede en stilte. Het feit dat er verschillen in toerisme is, maakt dat het misschien wel meer dan één gebied is. Vanclay (2012) zegt hierover dat betekenisvolle landschappen (ongeacht hoe gedefinieerd) toeristen trekken. Kennelijk is er sprake van verschillen in dit landschap; zo lijkt het landschap op de Waddeneilanden van meer betekenis dan het landschap aan de Waddenkust.

Bijker (2013) schrijft over de redenen waarom mensen migreren naar de rurale gebieden. Het al dan niet aangenaam aandoen van een gebied speelt daarin een grote rol. In een rurale context verwijst dat meestal naar aantrekkelijke landschappelijke kenmerken of klimaat. Wat betreft landschappelijke kenmerken, kunnen dit zeer specifieke elementen zijn, zoals de kust. Echter blijkt uit het onderzoek van Bijker (2013) dat meer dan de helft van de minder populaire gemeenten grenzen aan de Waddenzee met een kustlijn met typische Nederlandse dijken. Deze kustlijn is minder populair dan bijvoorbeeld de Australische kust met zandstranden en kliffen. Dat verklaart dus dat de

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

Waddenkust een minder aantrekkelijk landschap is. De Waddeneilanden hebben echter wel stranden en Bijker (2013) stelt ook dat de migratiecijfers correleren met onder andere afstand tot het strand en de werkgelegenheid in de recreatie en gerelateerde services. Deze werkgelegenheid wordt gezien als een maatstaf voor de aantrekkelijkheid van een ruraal gebied om in te wonen. Zoals eerder genoemd, is er op de Waddeneilanden sprake van meer toerisme en is het de belangrijkste economie. Daarmee is het volgens Bijker (2013) en Sijsma et al. (2012) dus zo dat de Waddeneilanden aantrekkelijker zijn dan de Waddenkust. Ook zijn volgens Bijker (2013) de minder populaire gebieden meer perifeer gelegen. Dit feit, samen met het landschap van de kust dat als minder aantrekkelijk wordt gezien, kan leiden tot een minder positieve representatie van minder populaire gebieden.

Bovenstaande is allemaal onderzoek naar hoe het gebied wordt bekeken door mensen van buiten het gebied. Door in dit onderzoek te kijken naar hoe aantrekkelijk de bewoners van de gebieden de gebieden vinden, wordt gekeken naar hoe de bewoners het gebied zien als één gebied of dat ze elkaar anders beoordelen. Bewoners van een gebied zijn positief over hun eigen woongebied. Dit komt door cognitieve dissonantie en post hoc rationalisatie. Cognitieve dissonantie ontstaat, volgens Wakslak (2012) en Guazzini (2015), wanneer er een conflict (dissonantie) bestaat tussen twee denkbeelden (cognities, bijvoorbeeld: houding, overtuiging en gedrag). Volgens McGregor (2013) zoeken individuen naar samenhang in cognities. Want wanneer er inconsistentie is tussen twee cognities zorgt dit voor psychologische onrust. Door deze onrust zullen mensen gemotiveerd zijn om de dissonantie te beperken. Dit kan door cognities aan te passen, tot deze geen dissonantie meer veroorzaken (McGregor, 2013). Wanneer er cognitieve dissonantie is tussen het gedrag van iemand en de houding die de desbetreffende persoon heeft omtrent dit onderwerp, zal de persoon eerder zijn houding ten opzichte van het onderwerp aanpassen, dan zijn gedrag, aldus Wakslak (2012). Ook kan dissonantie volgens Halfacree (2012) tot harmonie komen doordat een persoon verweekt raakt met het onderwerp. Dus wanneer iemand op een plaats woont, die hij in eerste instantie niet mooi vindt. Zal dat in eerste instantie zorgen voor cognitieve dissonantie. Iemand wil namelijk wonen waar het mooi is, maar dat is het niet. Volgens Wakslak (2012), zal de persoon in dit geval dus eerder zijn mening aanpassen over wat hij mooi vindt (houding), dan verhuizen naar een andere plaats (gedrag).

Een ander proces dat ook meespeelt in de beoordeling die mensen geven aan het eigen gebied is post hoc rationalisatie. Dit is een mechanisme dat er voor kan zorgen dat mensen hun beoordeling en keuzes veranderen, aldus Elliot (1998). Mensen zoeken namelijk bewijs voor de uitkomst die ze wensen en zijn geneigd dat dingen die niet correleren met de verwachte uitkomst te negeren. Mensen vormen een voorkeur ergens voor eerst puur op emotie, om deze voorkeur achteraf gerechtvaardigen door hier cognitieve redenen voor te verzinnen. De reden van het

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

plaatsvinden van dit proces is dat mensen op die manier om kunnen gaan met gevoelens van schuld of spijt na het maken van een keuze. (Elliot, 1998). Wanneer mensen er dus voor kiezen op een bepaalde plaats gaan wonen, zoals de Waddenkust of de Waddeneilanden, dan zal deze persoon voor zichzelf heel goed cognitieve redenen kunnen geven waarom het daar goed is. Ook al waren deze redenen niet per se onderdeel in de besluitvormende processen. Elliot (1998) zegt ook dat post hoc rationalisatie lijkt op het feit dat mensen hun beoordeling niet draait om wat ze weten dat de waarheid omvat, maar om dat waarvan mensen willen dat het waar is. Het kan volgens Blanton et al. (2007) betekenen dat een statement slecht onderbouwd is en dat het een eerder gemaakt statement over het onderwerp tegen kan spreken.

In het Waddengebied is dus, zoals in de eerste alinea's is beschreven, sprake van twee verschillende regio's. In het onderzoek van Rijnks en Strijker (2013) staat dat mensen zich met plaatsen kunnen identificeren, dit kan zowel positief als negatief zijn. Meestal als iets anders is dan het “eigen” worden hierbij meer negatieve eigenschappen genoemd. Het proces van othering zorgt ervoor dat mensen zich negatief afzetten tegen gebieden die niet het eigen gebied zijn, dit speelt het sterkst bij buurgebieden, aldus Rijnks en Strijker (2013). In het onderzoek van Rijnks en Strijker (2013) werd vooral gekeken naar hoe de waardering is voor onaantrekkelijk gebied op verschillende schaalniveaus.

Waar in dit onderzoek naar zal worden is hoe een aantrekkelijk en een onaantrekkelijk gebied elkaar en zichzelf beoordelen. Kortom: een nieuwe invalshoek voor *othering*: kijken deze gebieden ook echt positief/negatief naar elkaar of blijkt daar geen verschil in te zitten?

Probleemstelling

De hoofdvraag die in dit onderzoek beantwoordt zal worden is:

Hoe beïnvloeden waarderingen van aantrekkelijke en minder aantrekkelijke gebieden elkaar?

Deze vraag zal door middel van de volgende deelvragen worden beantwoord:

- Is de subjectieve waardering voor Waddenkust hetzelfde voor bewoners als voor de buurregio?
- Is de subjectieve waardering voor Waddeneilanden hetzelfde voor bewoners als voor de buurregio?
- Beïnvloed de beoordeling voor het eigen gebied, de beoordeling van het andere gebied?
- Heeft Sense of Place invloed op de waardering voor zowel het eigen gebied als dat van de burens?

Opbouw thesis

De rest van de thesis zal als volgt vorm krijgen: In hoofdstuk 2 zal het theoretisch kader worden gesteld voor de rest van het onderzoek. In hoofdstuk 2 is daarnaast ook het conceptuele model te vinden. Hoofdstuk 3 omvat de methodologie voor dit onderzoek en de ethiek waar hierbij rekening is gehouden. Hoofdstuk 4 geeft een weergave van de resultaten die uit het onderzoek zijn gekomen. Hoofdstuk 5 is het laatste hoofdstuk. Hierin staan de conclusie en aanbevelingen voor verder onderzoek. Daarna is de literatuurlijst bijgevoegd en is de complete enquête die is afgenomen te vinden in de bijlage.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

Theoretisch kader

Plaatsidentiteit

Wat maakt een plaats tot een plaats. Dourish (2006) maakt onderscheidt tussen ruimte en plaats. Ruimte is volgens hem de geometrische zetting die structuur kan geven, kan beperken maar ook bepaalde vormen van beweging en interactie kan verzorgen. Ruimte is een feit, waarden die de essentiële realiteit van waar acties plaats kunnen vinden. Plaats is volgens hem de manier waarop de ruimte een herkenbare en aanhoudende sociale betekenis heeft door interactie van mensen met die ruimte. De slogan is dan: “De ruimte is de mogelijkheid; plaats is de (begrepen) werkelijkheid.” (Dourish, 2006, p. 299). De plaats is een sociaal product. De relatie is dan zo dat plaats komt na, en ligt als een laag met betekenis op, de ruimte (Dourish, 2006). Op basis waarvan wordt die betekenis gegeven?

Uit het onderzoek van Vanclay (2012) blijkt dat landschappen belangrijke sociale constructies zijn aangezien ze worden gecreëerd op een sociale manier. De mensen die in deze gebieden wonen hebben meestal een sterke verbondenheid met hun regio en de regio zal daarmee een deel van de persoonlijke identiteit van de bewoners worden. Deze band die bewoners hebben met een plaats is volgens Hernández et al. (2007) een positieve link tussen een individu en een specifieke plaats. Ook stellen Hernández et al. (2007) dat deze plaatsidentiteit een proces is waarbij, door middel van interactie tussen de bewoners en de plaats, mensen zichzelf gaan identificeren met het horen bij de desbetreffende plaats. De plaats wordt dus onderdeel van iemands persoonlijke identiteit. Brown en Raymond (2007) voegen hier nog aan toe dat deze plaatsen een betekenis en een doel geven in het leven.

Sense of Place:

Sense of Place (SOP) verwijst volgens Brown en Raymond (2007) naar de verbondenheid of de emotionele band die mensen hebben met een plaats of de betekenis die ze geven aan bepaalde gebieden. Ratter en Gee (2012) vatten SOP samen als een collectie van betekenis, geloof, symbolen, waarden en gevoelens die een individu of een groep associeert met een bepaalde plek. Deze SOP komt volgens ditzelfde artikel door een dynamisch sociaal proces, waarbij mensen interactie en relatie hebben tot een plaats. Een plaats is ruimte met betekenis, SOP is die betekenis in de rest van dit artikel.

Knox en Marston (2010) voegen hier aan toe dat doordat mensen interactie hebben met hun omgeving dit invloed heeft op de houding en gevoelens van mensen over henzelf en hun plaats. SOP kan volgens Knox en Marston ook verwijzen naar het karakter van een plek gezien door buitenstaanders, bijvoorbeeld karakteristieke fysieke kenmerken of de inwoners van dat gebied.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

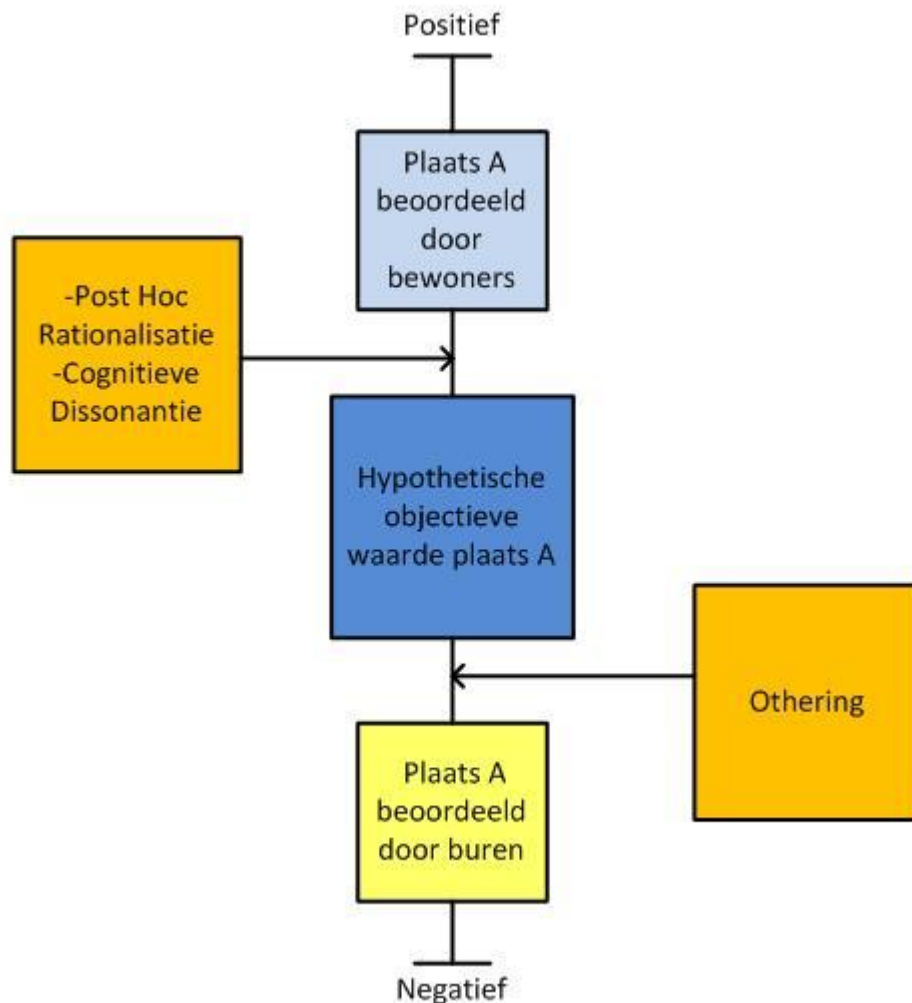
Deze toevoeging is voor dit onderzoek van belang omdat nu ook een andere groep in het proces wordt betrokken, namelijk de mening van een ander.

Plaatswaardering

Op basis waarvan bepaalt iemand de waarde van zijn eigen plaats. De eigen omgeving wordt altijd positiever beoordeeld dan dat men dit met een objectieve blik zou waarderen. Dit heeft meerdere redenen. Waar iemand woont, heeft diegene ook veel interactie met die plaats, dit leidt tot *place attachment* (de verbondenheid met een plaats) en plaatsidentiteit. Deze beide processen zorgen voor een positieve relatie met plaatsen. Ook speelt eigen vestigingskeuze een rol, mensen zullen met een reden, zoals een mooie omgeving ergens heen verhuizen. Er vindt dus een voorselectie plaats.

Ook hebben, zoals uitgelegd in de aanleiding, post hoc rationalisatie en cognitieve dissonantie invloed op hoe een plaats beoordeeld wordt. Deze processen zijn ook meegenomen in figuur 1. Hierin staat de objectieve waarde van plaats A aangegeven met de A. De subjectieve waarde gegeven door bewoners van plaats A wordt aangegeven met Aa. Deze is dus hoger dan de objectieve waarde. Mensen zijn dus positiever over de plek waar zij zelf wonen.

Model voor beoordeling van plaats voor zowel eigen bewoners als buren

Figuur 1: Model voor waardering van één plaats

Burenwaardering

Omdat mensen zichzelf en het gebied waarin ze leven zien als bijzonder, willen ze zichzelf onderscheiden van de ander, *othering* (Rijnks&Strijker, 2013). Daarnaast is het zo dat, zoals in de aanleiding ook staat, mensen die iets anders zijn dan zichzelf, geassocieerd worden met negatieve kenmerken.

Volgens Rijnks en Strijker (2013) blijkt dat wanneer de mening wordt gevraagd over een onaantrekkelijke plaats, dat de bewoners het meest positief zijn en de mensen die er vlak naast wonen sterk negatief. Naarmate mensen dan verder van de plaats vandaan wonen, wordt dit effect weer minder sterk. Het proces van *othering* zorgt er dus voor dat bewoners van de buren van plaats A, plaats A negatiever zal beoordelen dan de hypothetische objectieve waarde van Plaats A. Deze staat ook in figuur 1.

Het Waddengebied (Aantrekkelijk/onaantrekkelijk gebied)

Voor dit onderzoek is gekozen voor het Waddengebied als onderzoeksgebied. Dit omdat in dit gebied duidelijk twee gebieden zijn, namelijk de Waddenkust en de Waddeneilanden. In dit onderzoek zal gebruik worden gemaakt van het begrip Waddengebied zoals gedefinieerd door Sijtsma et al. (2012), namelijk de gemeentes die grenzen aan de Waddenzee. Waar het echter bij het artikel van Sijtsma et al. alleen Nederland betreft, zal in dit onderzoek het gehele Waddengebied mee worden genomen: van Den Helder in Nederlanden tot Blåvands Huk in Denemarken (Kabat et al., 2012).

Wanneer in de rest van dit onderzoek dus verwezen wordt naar het Waddengebied en de Waddeneilanden en Waddenkust wordt dus naar dat gebied verwezen, inclusief de gemeentes die aan de kust grenzen aan de Waddenzee, zie figuur 2.

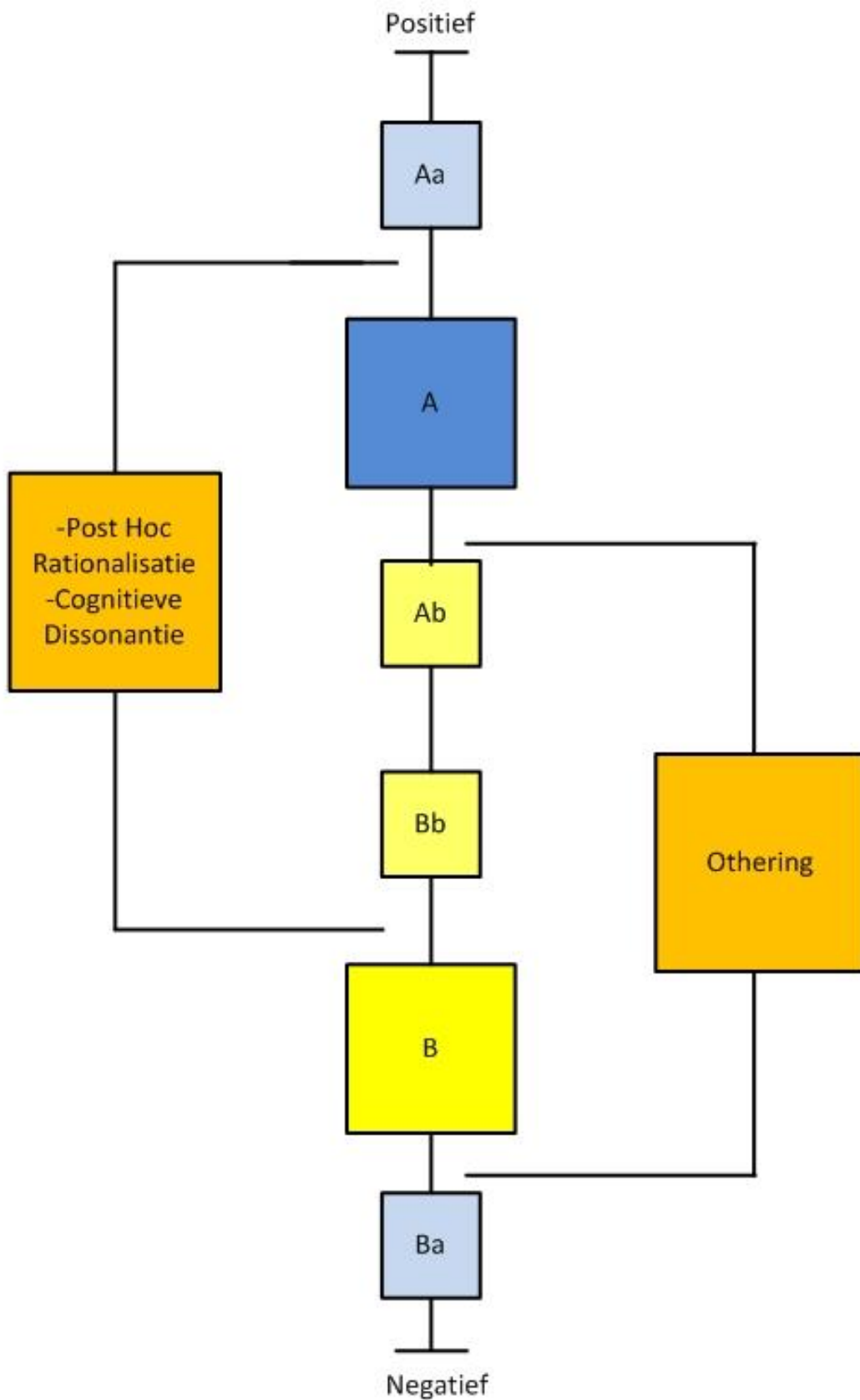
Figuur 2: Kaart onderzoeksgebied

Conceptueel model

Zoals in de aanleiding al is genoemd betreft het hier twee ongelijksoortige gebieden, namelijk met de ‘aantrekkelijke’ Waddeneilanden en de ‘onaantrekkelijke’ Waddenkust.

Bij figuur 1 was echter alleen sprake van één plaats, dus het model dient uitgebreid te worden. Met alle bovengenoemd processen en twee plaatsen, vormt zich figuur 3. Hierin zijn twee naast elkaar gelegen plaatsen, een aantrekkelijke plaats (de Waddeneilanden) A en een onaantrekkelijke plaats B (de Waddenkust) te zien, dit zijn de grote vierkanten. Deze zijn geplaatst op een lijn die staat voor de beoordeling van de aantrekkelijkheid van het gebied. Deze lijn is aan de bovenkant het meest positief en des te verder naar beneden wordt de beoordeling van de aantrekkelijkheid van de plaats negatiever. De bewoners van beide plaatsen beoordelen zichzelf en elkaar, aangegeven met de kleine letters. Aa is dus plaats A zoals gezien door de bewoners van plaats A en Ba is plaats B beoordeeld door de bewoners van plaats A. Zoals in deze figuur ook is te zien is dus de range waarin verwacht wordt dat de bewoners van de Waddeneilanden zullen beoordelen erg groot is, namelijk erg positief over zichzelf en heel erg negatief over de objectief al minder aantrekkelijke Waddenkust. De bewoners van de Waddenkust zijn net zoals de bewoners van de Waddeneilanden positief over hun eigen gebied en zetten zich af tegen het andere gebied. Maar aangezien het objectieve verschil zit er tussen deze twee beoordelingen een veel minder groot verschil als bij de Waddeneilanden.

Model voor twee ongelijksoortige gebieden die elkaar en zichzelf beoordelen

Figuur 3: Conceptueel model voor twee ongelijksoortige gebieden

Hypothesen

Kortom in dit onderzoek zullen de volgende hypothesen getest gaan worden.

- Bewoners van een gebied waarderen het eigen gebied positiever dan de buren datzelfde gebied waarderen
- Het verschil tussen de waardering van de bewoners van de Waddeneilanden voor de Waddeneilanden en de Waddenkust, is groter dan het verschil tussen de waardering van de bewoners van de Waddenkust voor de Waddeneilanden en de Waddenkust
- Hoe hoger iemand zijn eigen gebied beoordeeld, des te negatiever deze zal oordelen over de buren
- Hoe hoger de *Sense of Place* van de bewoners van een gebied, des te positiever de waardering van datzelfde gebied
- Hoe hoger de *Sense of Place* van de bewoners van het ene gebied des te sterker zullen deze bewoners zich afzetten tegen een ander gebied, dus een lagere waardering geven voor de omgeving van de buren

Hoofdstuk 3: Methodologie en ethiek

Methodologie

Enquête

De data die nodig is voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag is door middel van een online-enquête, de Waddenliving Hotspotmonitor, verkregen. Omdat het onderzoeksgebied in drie landen speelt en in een gebied met drie talen, namelijk Duits, Deens en Nederlands was deze enquête ook in deze talen (en tevens in het Engels) beschikbaar voor de respondenten. Dit om te voorkomen dat de taal een obstakel werd bij het invullen van de enquête.

Verspreiding

De online enquête is onder de aandacht gebracht bij bewoners van het Waddengebied door middel van het verspreiden van posters en flyers in Terschelling, Ameland, Vlieland, Dongeradeel, Franekeradeel, Delfzijl, Borkum, Langeoog, Sylt, Emden, Esens, Klänxbull, Romo, Tonder, Esberg en Fano. Deze gemeenten zijn zo gekozen dat zowel in Nederland als Duitsland 3 eilanden en de kustgemeenten die daaraan grenzen zijn bezocht en in Denemarken 2 eilanden en de kustgemeentes daarbij. Om zo van de Waddeneilanden en van de Waddenkust voldoende respondenten te krijgen. Ook is er een advertentie geplaatst in de volgende kranten: Franeker Courant, Nieuw Dockumer Courant, Westerkwartier en de Eemsbode/Noorderkrant. Deze zelfde advertenties heeft ook op een aantal websites nog gestaan. Ook via social media zoals twitter en via facebookpagina's is de enquête onder de aandacht gebracht.

Voordelen

Een voordeel van deze manier van de enquête verspreiden en afnemen is dat de respondent de enquête kan invullen wanneer het de respondent het beste uitkomt.

De online enquête heeft ook als voordeel dat de onderzoekers geen invloed kan uitoefenen op de respondent en dat daarmee elke respondent dezelfde informatie krijgt. In dit geval moeten van te voren de vragen wel goed en helder op papier staan omdat bij het afnemen van de enquête dus geen onderzoeker in de buurt zal zijn. Volgens Fan en Yan (2010) moet er worden gezorgd dat de vragen simpel worden gehouden en moeten vage en bevooroordeelde vragen worden voorkomen.

Tot slot zijn online enquêtes relatief gemakkelijk uit te voeren en te verwerken, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit. Ook kost het verzamelen van data weinig geld en hebben online enquêtes meer multimediasdesign opties(Fan&Yan, 2010; LaRose&Tsai, 2014).

Nadelen

Voor dit onderzoek zal elke respondent internet moeten hebben (Fan&Yan, 2010), hiermee zal een groep uit worden gesloten van het onderzoek maar naar verwachting zal dit de onderzoeksresultaten nauwelijks beïnvloeden.

Een ander nadeel van het doen van een online enquête is dat de ratio van mensen die de enquête compleet invullen meestal lager is dan voor conventionele enquête methodes (LaRose&Tsai, 2014).

Verder wanneer er een fout zit in een vraag in de online enquête kan dit er direct voor zorgen dat respondenten afhaken bij het maken van de enquête (Fan&Yan, 2010).

Lage respons

De lage respons voor deze enquête kan komen door onder andere de lengte van de enquête, deze enquête was gemaakt voor meerdere onderzoeken en was daarmee in totaal 15 minuten. Fan en Yan (2010) stellen dat 13 minuten of minder als ideale lengte kan worden beschouwd wanneer men een goede respons wil krijgen. Maar een lage respons leidt niet noodzakelijkerwijs tot non-response fouten volgens Groves&Peytcheva(2008).

Enquête design

Voor het onderzoek zal gekozen worden om de respondenten op een schaal van 1 tot 10 aan te geven wat ze van een gebied vinden, waarbij 1 het laagst is en 10 het hoogst. Door het op deze schaal in te delen kunnen de uitkomsten het beste worden verwerkt in SPSS. Over hoe bijvoorbeeld de plekken in kaart gebracht kunnen worden staat in artikel van De Vries et al (2013). Likert schaal (1-5) (bron voor vinden), hierbij was 1 het hoogste en vijf het laagste. In dit onderzoek stonden de positieve antwoorden aan de linkerkant en de negatieve antwoorden aan de rechterkant, onderzoek (Hartley, 2013) heeft uitgewezen dat respondenten iets positievere scores aanvinken, dan wanneer dit andersom zou zijn.

Ethiek

In dit onderzoek zal geen direct contact zijn tussen de respondent en de onderzoeker, dit door de online aard van de enquête. Wel zal de enquête in worden geleid door een korte aanleiding van het onderzoek. Helaas is hierbij geen uitleg gegeven van wat er verder zal worden gedaan met de gegevens. Hierdoor was het voor de respondent niet bekend dat alle informatie die door de respondent gegeven zal worden vertrouwelijk behandeld zal worden.

De informatie uit de enquête zal niet alleen voor dit onderzoek gebruikt worden maar ook voor andere onderzoeken, mede daarom zal goed op papier moeten staan waarvoor en door wie de data gebruikt mag worden en voor hoelang deze beschikbaar zal zijn. De data zal via de tool anoniem binnen komen bij de onderzoekers. Dit is echter niet gecommuniceerd naar de respondenten.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

De onderzoeker is in dit geval een buitenstaander, aangezien die niet afkomstig is uit het onderzoeksgebied. De onderzoeker heeft dan verder ook geen belangen bij de uitkomst van dit onderzoek, behalve een poging te doen om de wereld beter te begrijpen.

Vorbereiden data

Alvorens er met de data gewerkt kon worden moest de data eerst gescreend worden op dubbele respondenten en worden gecodeerd in niet ingevulde enquêtes, deels ingevulde enquêtes en compleet ingevulde enquêtes (Bolwell et al., 2013). Aangezien een groot deel van de respondenten niet de gehele enquête heeft ingevuld, is ervoor gekozen om alle respondenten mee te nemen die in elk geval de vragen hadden beantwoord die van belang waren voor dit onderzoek.

Uit deze groep met respondenten zijn vervolgens, op basis van postcodes, twee groepen gemaakt. Deze groepen zijn de bewoners van de Waddenkust en de bewoners van de Waddeneilanden.

Hoofdstuk 4: Resultaten

Waardering gebied

Zoals te zien is in tabel 1 zijn er in dit onderzoek in totaal 145 respondenten, hiervan wonen 48 respondenten op een Waddeneiland en 97 respondenten in een gemeente aan de Waddenkust.

	Aantal
Eiland	48
Kust	97
Totaal	145

Tabel 1: Respondenten en waar ze vandaan komen

Deze respondenten hebben allemaal de vraag beantwoord: ‘Hoe aantrekkelijk vindt u de Waddenkust?’ En de vraag: ‘Hoe aantrekkelijk vindt u de Waddeneilanden?’ Hierbij kon op een schaal van 1 tot 10, waarbij 10 het hoogst was, worden aangegeven wat hun waardering is voor de aantrekkelijkheid van deze twee gebieden. In tabel 2 zijn de gemiddelde uitkomsten te vinden van beide gebieden, opgesplitst in twee groepen: de bewoners van de Waddeneilanden en de bewoners van de Waddenkust. Na het uitvoeren van Levene’s test blijkt dat de varianties tussen de groepen hetzelfde zijn. De toets laat een p-waarde zien van 0.565. Met een betrouwbaarheidsinterval van 95% is er geen significant verschil tussen beide varianties. De groepen kunnen goed met elkaar vergeleken worden.

Vervolgens is er een T-toets voor gepaarde waarnemingen uitgevoerd voor hoe de bewoners van de Waddeneilanden, de Waddeneilanden en de Waddenkust waarderen. Dit om te kijken of tussen de waarden een significant verschil zit. De nulhypothese die hierbij hoort is dat er geen verschil is tussen beide groepen. Dus de bewoners van de Waddeneilanden beoordelen de Waddeneilanden en de Waddenkust met hetzelfde cijfer. De toets laat een P-waarde zien van 0.007. De nulhypothese kan verworpen worden. De alternatieve hypothese is in dit geval dat er wel een verschil is tussen de beoordeling. De bewoners van de Waddeneilanden waarderen de Waddeneilanden dus significant positiever dan de Waddenkust.

Hetzelfde is ook gedaan voor de bewoners van Waddeneilanden en hoe zij de Waddeneilanden en de Waddenkust waarderen. Hierbij geldt dus wederom de nulhypothese dat er geen verschil is tussen beide groepen. De P-waarde die er hier dan ook uitkomt is 0.165. Dit keer wordt de nulhypothese dus niet verworpen en blijkt er dus geen verschil te zijn in de beoordelingen.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

Hierboven is nu gekeken naar hoe één groep beide gebieden beoordeeld, het is ook interessant om te kijken of de Waddeneilanden dan ook significant positiever worden beoordeeld door de bewoners van het Waddeneiland dan door de bewoners van de Waddenkust. Hiervoor is een T-toets voor niet gepaarde waarnemingen uitgevoerd. De nulhypothese hierbij is dat er geen verschil is tussen beide groepen. Dus dat de Waddeneilanden door beide groepen even hoog worden gewaardeerd. Dit kan in dit geval niet worden verworpen omdat de gevonden P-waarde in dit geval 0.565 is. Er is hier dus geen significant verschil. De Waddeneilanden worden door beide groepen gelijk gewaardeerd.

Dan wordt er ook gekeken naar hoe de Waddenkust dan door beide beoordeeld wordt. Zelfde nulhypothese geldt dan ook weer omdat het dezelfde toets betreft, alleen dit keer over de Waddenkust. Hier komt een P-waarde uit van 0.187. Dus ook deze kan verworpen worden. En ook de Waddenkust wordt dus door beide groepen gelijk gewaardeerd.

Waar woont de respondent?	Waddeneilanden	Waddenkust
Waddeneiland	8,65	8,19
Waddenkust	8,24	8,42

Tabel 2: Gemiddelde waardering voor Aantrekkelijkheid Waddeneilanden op een schaal van 1-10, waarbij 10 het hoogst is

Sense of Place

De respondent heeft ook de volgende vragen over SOP beantwoord:

- Het Waddengebied is een deel van mij
- Ik voel me thuis in het Waddengebied
- Ik mis het Waddengebied als ik er niet ben
- Ik wil blijven wonen in het Waddengebied
- Het Waddengebied is onvervangbaar

Bij de vragen over SOP is het belangrijk om te kijken of deze wel bij elkaar horen. Uit de Cronbach's alpha test voor betrouwbaarheid blijkt dat deze vragen voldoende bij elkaar horen. Er komt namelijk een waarde uit van 0.852. Dit getal moet volgens Tavakol en Dennick (2011) zitten tussen 0.7 en 0.9. Zo zit 0.852 ruim binnen deze grenzen en daarmee kunnen deze variabelen tot één variabele gemaakt worden.

Invloed van Sense of Place waardering eigen plek

Verwacht wordt dat wanneer mensen een hogere SOP hebben, ze hun eigen gebied hoger beoordelen. Om te kijken of SOP invloed heeft op hoe iemand zijn eigen omgeving waardeert is een lineaire regressie uitgevoerd. De nulhypothese die hierbij gesteld moet worden is dat de SOP geen

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

invloed heeft op de waardering die mensen geven aan hun gebied. Uit de toets bleek dat deze significant was en dus moet worden verworpen, SOP heeft dus wel invloed op waardering van de eigen plek. Dit geldt zowel voor kust over kust als eiland over eiland.

De richting van de lijn is in dit geval negatief, dit komt doordat de SOP anders is gecodeerd dan standaard is. In dit onderzoek is een hoge SOP, het laagste getal namelijk 1. Dus klopt het dat hoe lager de SOP wordt, het cijfer voor de waardering van het gebied lager wordt. Zie tabel 3 en 4. Naast de tabellen is ook het model nog een keer bijgevoegd. Het vierkant dat rood gekleurd is, staat in de naastgelegen tabel centraal.

	Model 1
Afhankelijke	Waardering Eiland 10.984
SOP Eiland	-1.508
Verklaarde variantie	27.0 %
P-waarde	0.000

Tabel 3: Beoordeling van respondenten die wonen op de eilanden over zichzelf

	Model 1
Afhankelijke	Waardering Kust 10.049
SOP Kust	-0.820
Verklaarde variantie	20.4%
P-waarde	0.000

Tabel 4: Beoordeling van respondenten die wonen op de eilanden over zichzelf

Invloed van Sense of Place waardering buren

Een hogere SOP zou er toe leiden dat mensen over het gebied gelijk naast het eigen gebied negatiever zouden zijn. Ook in dit geval wordt een lineaire regressie uitgevoerd. Nulhypothese die hierbij hoort is dat de SOP van de bewoners van een gebied geen invloed heeft op de beoordeling van het buurgebied. Ook deze nulhypothese kan verworpen worden vanwege de uitslag van de test. Een sterkere SOP zorgt er dus voor dat bewoners van een gebied ook positiever zijn over het buurgebied.

Deze zijn in de tabellen 5 en 6 opgenomen in model 1, ook hierbij is weer het model bijgevoegd met in het rood het stuk waar de tabel over gaat.

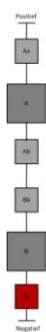
Invloed van zowel Sense of Place als van eigen waardering op de waardering andere gebied

Het is ook interessant om te kijken naar hoe zeer de beoordeling van het eigen gebied, invloed heeft op hoe een respondent het andere gebied beoordeeld. Oftewel de link tussen de twee beoordelingen testen. Dit is als extra variabele toegevoegd in het model en vormt model 2. De uitkomst van de lineaire regressie die hier is uitgevoerd is dat wanneer een respondent een hogere waardering geeft voor de eigen plaats, dat de waardering voor het andere gebied ook hoger zal liggen. Hier valt alleen op dat SOP nu de andere kant op werkt, hoe hoger de SOP, des te lager het cijfer dat wordt gegeven. Dit komt doordat de waardering van het eigen gebied een veel sterkere indicatie geven en daardoor de lijn doen kantelen. De nulhypothese bij model 2 is dat SOP van de bewoners van de Waddeneilanden en de waardering van het Waddeneiland geen invloed hebben op hoe de bewoners van de Waddeneilanden de Waddenkust waarderen. Deze mag verworpen worden dus die invloed is er wel. De data laat zien dat naarmate iemand een hoger cijfer geeft voor de Waddeneilanden, dat deze persoon ook een hoger cijfer zal geven voor de kust.

Model 2 zorgt voor zowel Waddenkust als Waddeneilanden voor een veel hogere verklaarde variantie. Ook als wordt gekeken naar de aangepaste verklaarde variantie zijn de verschillen nog steeds hoog. Voor beide tabellen is voor model ook nog de VIF uitgerekend om te testen voor multicollineariteit. Deze kwam voor tabel 5 uit op 2.56 en voor tabel 6 kwam deze uit op 1.91. Deze waarden wijzen niet op multicollineariteit. De twee variabelen verschillen dus voldoende van elkaar om in één model te worden meegenomen.

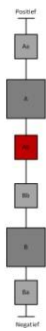
	Model 1	Model 2
Afhankelijke:	Waardering Kust 10.231	Waardering Kust 0.063
SOP Eiland	-1.318	0.078
Waardering Eiland	-	0.926
Verklaarde variantie	15.1%	61.0%
Aangepaste verklaarde variantie	13.3%	59.3%
P-waarde	0.006	0.000

Tabel 5: Beoordeling van respondenten die wonen op de eilanden

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

	Model 1	Model 2
Afhankelijke	Waardering Eiland 9.244	Waardering Eiland 1.366
SOP Kust	-0.505	0.138
Waardering Kust	-	0.784
Verklaarde variantie	6.5%	47.6%
Aangepaste verklaarde variantie	5.5%	46.5%
P-waarde	0.012	0.000

Tabel 6: Beoordeling van respondenten die wonen aan de kust

Woongeschiedenis

Hoe lang iemand in een gebied woont, kan ook invloed hebben op hoe iemand het gebied zelf en het gebied van de burens beoordeeld. Deze vraag is ook gesteld in de enquête maar helaas pas aan het einde van de vragenlijst. Door het hoge verval van respondenten tijdens de enquête zijn er weinig respondenten die deze vraag ook hebben ingevuld. Voor de respondenten die wel tot deze vraag zijn gekomen is de data ook in een model meegenomen. Om geen vertekend beeld te geven zijn dit dan ook de enige respondenten die mee worden genomen in de tabellen 7 en 8. VIF model 3 in tabel 7 is 2.41 en in tabel 8 is dat 1.86. Multicollineariteit is dus niet te sterk en model mag dus. VIF model 2 is voor tabel 7: 2.38 en voor tabel 8 is de VIF 1.79. Beide mogen dus wederom.

Door het lagere aantal respondenten zien de uitkomsten er wel gelijk anders uit. Zo is model 1 in beide gevallen niet meer significant en dus zou SOP geen invloed meer hebben. Ook blijkt tabel 8 dat het toevoegen van de variabele voor woongeschiedenis, het model minder variantie kan verklaren in de uitkomsten. Als wordt gekeken naar de aangepaste verklaarde variantie, dus deels gecorrigeerd voor het feit dat een extra variabele meer verklaart, worden beide modellen niet sterker door het toevoegen van de variabele woongeschiedenis. Woongeschiedenis lijkt nu geen invloed te hebben op de beoordeling van de burens.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

	Model 1	Model 2	Model 3
Afhankelijke	Waardering Kust door Eiland 9.365	Waardering Kust door Eiland -1.117	Waardering Kust door Eiland -1.396
SOP Eiland	-1.106	0.770	0.852
Waardering Eiland door Eiland	-	0.921	0.911
Woongeschiedenis Eiland	-	-	0.008
Verklaarde variantie	6.6%	58.1%	58.6%
Aangepaste verklaarde variantie	2.1%	53.9%	52.1%
P-waarde	0.237	0.000	0.001

Tabel 7: Beoordeling van respondenten die wonen op de eilanden

	Model 1	Model 2	Model 3
Afhankelijke	Waardering Eiland door Kust 9.092	Waardering Eiland door Kust 2.295	Waardering Eiland door Kust 2.143
SOP Kust	-0.389	0.116	0.210
Waardering Kust door Kust	-	0.681	0.676
Woongeschiedenis Kust	-	-	0.001
Verklaarde variantie	5.7%	44.3%	42.6%
Aangepaste verklaarde variantie	3.6%	41.8%	38.6%
P-waarde	0.103	0.000	0.000

Tabel 8: Beoordeling van respondenten die wonen aan de kust

Hoofdstuk 5: Discussie & Conclusie

Conclusie

Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat mensen hun eigen woonplaats altijd positiever beoordelen dan de hypothetische objectieve waarde van een woonplaats. Dit komt door processen als cognitieve dissonantie en post hoc rationalisatie. Daarnaast beoordeelt iemand van buiten die plaats, de plaats altijd negatief voor het proces van *othering*.

In dit onderzoek is gekozen om te kijken naar het Waddengebied. Dit gebied is interessant om te kijken naar of deze processen ook waarneembaar zijn. En vanwege het feit dat Waddengebied bestaat uit twee ongelijksoortige gebieden, is dit een ideaal onderzoeksgebied. De twee gebieden zijn de Waddeneilanden en de Waddenkust. De Waddeneilanden is het aantrekkelijke gebied en de Waddenkust juist onaantrekkelijk.

Er zijn in dit onderzoek een vijftal hypotheses getest die hieronder besproken zullen worden.

De eerste was dat verwacht werd dat bewoners van een gebied, een gebied waarden het positiever dan iemand dan de buren het gebied waarden. Zie hiervoor figuur 1. Bij beide is dit wel zichtbaar in de resultaten. Deze resultaten zijn echter niet significant. Want zowel voor de Waddeneilanden als de Waddenkust geldt dat deze door beide groepen niet significant hoger of lager worden beoordeeld. Dus de kustbewoners en de eilandbewoners waarden beide gebieden gelijk. Voor deze hypothese geldt dus dat de trend wel zichtbaar is maar dit niet significant verschilt.

Aan het begin van het onderzoek werd verwacht dat het verschil tussen de waardering van de bewoners van de Waddeneilanden voor de Waddeneilanden en de Waddenkust, groter zou zijn dan het verschil tussen de waardering van de bewoners van de Waddenkust voor de Waddeneilanden en de Waddenkust. Bewoners van de Waddeneilanden zijn inderdaad significant positiever over de Waddeneilanden, ten opzichte van de Waddenkust. Dit verschil is voor de bewoners van de Waddenkust niet significant. Zij waarden de Waddeneilanden en de Waddenkust dus redelijk gelijk. Maar met het conceptueel model (figuur 3) in het achterhoofd hebbende, was dit ook verwacht. Namelijk het verschil tussen Aa en Ba is groter dan het verschil tussen Ab en Bb. Dit komt dus ook uit de data naar voren. Deze hypothese klopt dus.

Verwacht was dat wanneer bewoners van het ene gebied, het andere gebied moeten beoordelen dat als ze heel tevreden zouden zijn over hun eigen gebied, ze negatiever zouden zijn over het andere gebied. Dit komt echter niet naar voren in de resultaten. Hieruit blijkt namelijk dat iemand hoe positiever iemand is over zijn eigen gebied, dat hij waarschijnlijk ook positief zal zijn over het buurgebied.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

De hypothese: ‘Hoe hoger de *Sense of Place* van de bewoners van een gebied, des te positiever de waardering van datzelfde gebied.’ blijkt voor beide modellen te kloppen. Dus SOP geeft een goede indicatie van hoe iemand zijn eigen gebied beoordeeld. Deze hypothese is waar voor beide gebieden.

Tot slot de laatste hypothese, dat was de volgende: Hoe hoger de *Sense of Place* van de bewoners van het ene gebied des te sterker zullen deze bewoners zich afzetten tegen een ander gebied, dus een lagere waardering geven voor de omgeving van de burens. Deze blijkt niet waar te zijn. Hoe hoger de SOP van bewoners van de kust bijvoorbeeld des te hoger hij ook de eilanden zal beoordelen en andersom. SOP doet er wel toe maar deze is, in vergelijking tot de beoordeling van de eigen plek niet een hele sterke voorspeller. De beoordeling van het eigen gebied is een sterkere voorspeller.

Er is in dit onderzoek ook nog gekeken naar woongeschiedenis van respondenten. Deze lijken echter geen invloed te hebben op de beoordeling. Dit kan echter ook komen doordat het aantal respondenten bij deze toetsen een stuk lager was en dus misschien een vertekend beeld heeft opgeleverd.

Nu zijn de verwachtingen niet allemaal zo uitgekomen als verwacht. Vooral van *othering* lijkt geen sprake. Dit roept de vraag op: ‘Is er wel sprake van twee gebieden of zien de bewoners van het gebied eigenlijk het Waddengebied als één gebied?’ Na bovenstaande uitslagen zou dat heel goed zo kunnen zijn. Mensen die namelijk een sterke SOP geven beide delen van het gebied een hoog cijfer. En dat doen zowel bewoners van de Waddenkust, als bewoners van de Waddeneilanden. Wanneer bewoners van het Waddengebied, zich inderdaad verbonden voelen met het hele gebied zou dat ook heel logisch zijn.

Dit zou ook goed te verklaren kunnen zijn, ze liggen erg dicht bij elkaar en er worden faciliteiten gedeeld. Zo zullen veel kustbewoners ook recreëren op de eilanden en moeten de eilanders soms naar de kust om daar te winkelen enzovoorts. Hier zou echter vervolgonderzoek voor nodig zijn. Er zou dan gekeken kunnen worden naar of de bewoners van het Waddengebied zich meer onderdeel voelen van het gehele gebied en dus niet alleen onderdeel van de Waddeneilanden f van de Waddenkust. Dit zou bijvoorbeeld door interviews gedaan kunnen worden.

Discussie

Voor de uitspraken die in dit onderzoek moet met het volgende wel rekening worden gehouden. Namelijk het feit dat het grootste deel van de respondenten afkomstig is uit Nederland. Het onderzoeksgebied is wel groter, maar vanwege een tegenvallend aantal respondenten is er geen goede weerspiegeling van de gehele bevolking van het Waddengebied tot stand gekomen.

Daarnaast kan het zo zijn dat door de volgorde van de vragen mensen een schaalverschil zagen in de antwoorden voor kust en eiland. De vragen over de waardering van de omgeving gingen namelijk van straat, naar buurt, naar woonplaats en daarna naar eiland en tot slot naar kust. Dus het kan zijn dat mensen hier het eiland hebben geïnterpreteerd als zijnde een onderdeel van de grotere Waddenkust.

Tot slot was het erg lastig dat er een grote uitval was van respondenten gedurende de vragen van de enquête. Hierdoor geen hele sterke uitspraken kunnen doen over woongeschiedenis. Bepaalde toetsen hadden waarschijnlijk ook niet gemogen met die kleine aantal respondenten maar om wel te kunnen vergelijken met eerdere resultaten is er wel gekozen voor dezelfde toetsen.

Eventueel in vervolg onderzoek meer variabelen meenemen om tot een model te komen van factoren die invloed hebben op de beoordeling van de omgeving.

Literatuurlijst

- Bazelmans, J., Meier, D., Spek, T. & Vos, P. (2012). *Understanding the cultural historical value of the Wadden Sea region. The co-evolution of environment and society in the Wadden Sea area in the Holocene up until early modern times (11,700 BC-1800AD): An outline.* Ocean & Coastal Management, 68, 114-126.
- Bijker, R. A. (2013). *Migration to less popular rural areas. The characteristics, motivations and search process of migrants.* Onbekend.
- Blanton, H., Jaccard, J., Christie, C. & Gonzales, P. M. (2007). *Plausible assumptions, questionable assumptions and post hoc rationalizations: Will the real IAT, please stand up?* Journal of Experimental Social Psychology, 43, 399-409.
- Bolwell, C., Gray, D. & Reid, J. (2013). *Identifying the Research Information Needs of the Racing and Breeding Industries in New Zealand: Results of an Online Survey.* Journal of Equine Veterinary Science, 33, 690-696.
- Brown, G. & Raymond, C. (2007). *The relationship between Place attachment and landscape values: Toward mapping Place attachment.* Applied Geography, 27, 89-111.
- Dourish, P. (2006). *Re-Space-ing Place: Place and Space Ten Years On.* Proc. ACM Conf. Computer-Supported Cooperative Work CSCW 2006 (Banff, Alberta), 299-308.
- Elliott, R. (1998). *A Model Of Emotion-Driven Choice.* Journal of Marketing Management, 14, 95-108.
- Fan, W. & Yan, Z. (2010). *Factors affecting response rates on the web survey: A systematic review.* Computers in Human Behavior, 26, 132-139.
- Groves, R. M. & Peytcheva, E. (2008). *The impact of nonresponse rates on nonresponse bias: A meta-analysis.* Public Opinion Quarterly, 72, 167-189.
- Guazzini, A., Yoneki, E. & Gronchi, G. (2015). *Cognitive dissonance and social influence effects on preference judgments: An eye tracking based system for their automatic assessment.* Int. J. Humand-Computer Studies, 73, 12-18.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

- Halfacree, K.H. & Rivera, M.J. (2012). *Moving to the countryside ... and Staying: Lives beyond Representations*. *Sociologia Ruralis*, 52, 1, 92-114.
- Hartley, J. (2013). *Some thoughts on Likert-type scales*. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 13, 83-86.
- Hernández, B., Hidalgo, M. C., Salazar-LaPlace, M. E. & Hess, M. (2007). *Place attachment and Place identity in natives and non-natives*. *Journal of Environmental Psychology*, 27, 310-319.
- Kabat, P., Bazelmans, J., Dijk, J. van, Herman, P.M.J., Oijen, T. van, Pejrup, M., Reise, K., Speelman, H. & Wolff, W.J. (2012). *The Wadden Sea Region: Towards a science for sustainable development*. *Ocean & Coastal Management*, 68, 4-17.
- Knox, P.L. & Marston, S.A. (2010). *Human Geography Places and Regions in Global Context*. Vijfde editie. New Jersey: Pearson Education, Inc..
- LaRose, R. & Tsai, H. S. (2014). *Completion rates and non-response error in online surveys: Comparing sweepstakes and pre-paid incentives in studies of online behavior*. *Computers in Human Behavior*, 34, 110-119.
- McGregor, R.M. (2013). *Cognitive dissonance and political attitudes: The case of Canada*. *The Social Science Journal*, 50, 168-176.
- Ratter, B. M. W. & Gee, K. (2012). *Heimat- A German concept of regional perception and identity as a basis for coastal management in de Wadden Sea*. *Ocean&Coastal Management*, 68, 127-137.
- Rijnks, R.H. & Strijker, D. (2013). *Spatial effects on the image and identity of a rural area*. *Journal of Environmental Psychology*, 36, 103-111.
- Sijtsma, F. J., Daams, M. N., Farjon, H. & Buijs, A. E. (2012). *Deep feelings around a shallow coast. A spatial analysis of tourism jobs and the attractivity of nature in the Dutch Wadden area*. *Ocean & Coastal Management*, 68, 138-148.
- Tavakol, M. & Dennick, R. (2011). *Making sense of Cronbach's alpha*. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-55.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

Vanclay, F. (2012). *The potential application of social impact assessment in integrated coastal zone management*. *Ocean & Coastal Management*, 68, 149-156.

Vries, S. de, Buijs, A.E., Langers, F., Farjon, H., Hinsberg, A. van & Sijtsma, F.J. (2013). *Measuring the attractiveness of Dutch landscapes: Identifying national hotspots of highly valued Places using Google Maps*. *Applied Geography*, 45, 220-229.

Wakslak, C.J. (2012). *The experience of cognitive dissonance in important and trivial domains: A Construal-Level Theory approach*. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48, 1361-1364.

Bijlage 1: Enquête

Enquete leefbaarheid van het Waddengebied

Deze leefbaarheidsmonitor heeft drie onderdelen van elk ongeveer 5 minuten.

Bij het invullen van deze enquête maakt u kans op één van de Amazon gift vouchers ter waarde van €50,-

Als u kans wilt maken op een van de bonnen of op de hoogte gehouden wilt worden van de resultaten, vul dan hier uw emailadres in aan het einde van deze enquête.

Wat is uw postcode

.....

Deel 1: aantrekkelijkheid van de leefomgeving

1. Leefomgeving

1.1 Wat maakt het leven voor u hier aantrekkelijk?

Kunt u in uw eigen woorden aangeven waarom u hier graag woont?

1.2 Hoe aantrekkelijk vindt u ...? (1 = extreem onaantrekkelijk, 10 = perfect)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Uw Straat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uw buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uw woonplaats	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De Waddeneilanden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De Waddenkust	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1.3 In welke mate zou u uw leefomgeving aanraden aan vrienden/familie/collega's? (1= zeer onwaarschijnlijk, 10 = zeer waarschijnlijk)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

1.4 Ik verwacht dat ik in ieder geval de komende vijf jaar in mijn woonplaats kan blijven wonen. (1= zeer onwaarschijnlijk, 10 = zeer waarschijnlijk)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Waarom wel / niet :

1.5 Beoordeel de volgende stellingen over het Waddengebied

	Helemaal mee oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal mee eens
Het Waddengebied is een deel van mij	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me thuis in het Waddengebied	☐	☐	☐	☐	☐
Ik mis het Waddengebied als ik er niet ben	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil blijven wonen in het Waddengebied	☐	☐	☐	☐	☐
Het Waddengebied is onvervangbaar	☐	☐	☐	☐	☐
In het Waddengebied kan ik de dingen doen die ik het liefste doe	☐	☐	☐	☐	☐

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

KENMERKEN VAN UW WOONOMGEVING

1.6 Elementen: Waardeer de aantrekkelijkheid van uw woonomgeving op basis van de volgende criteria, alsmede het belang van de criteria.

Wonen (aantrekkelijkheid)						Wonen (belang)					
	++	+	0	-	--		++	+	0	-	--
Uw woning						Uw woning					
Woonkosten						Woonkosten					
Leegstand						Leegstand					
Kwaliteit van de woningen (anders dan uw eigen)						Kwaliteit van de woningen (anders dan uw eigen)					
Openbare Ruimte (aantrekkelijkheid)						Openbare ruimte (Belang)					
	++	+	0	-	--		++	+	0	-	--
Landschap en natuur						Landschap en natuur					
Openbare parken en groen						Openbare parken en groen					
Straten en wegen						Straten en wegen					
Straatmeubilair						Straatmeubilair					
Parkeervoorzieningen						Parkeervoorzieningen					
Voorzieningen (aantrekkelijkheid)						Voorzieningen (belang)					
	++	+	0	-	--		++	+	0	-	--
Mogelijkheid tot werk						Mogelijkheid tot werk					
Winkels in uw woonomgeving						Winkels in uw woonomgeving					
Ontmoetingsplaatsen						Ontmoetingsplaatsen					
Sociale contacten						Sociale contacten					
Uitgaansvoorzieningen						Uitgaansvoorzieningen					
Sportfaciliteiten						Sportfaciliteiten					
Faciliteiten voor jongeren						Faciliteiten voor jongeren					
Faciliteiten voor senioren						Faciliteiten voor senioren					
Gezondheidsvoorzieningen						Gezondheidsvoorzieningen					
Onderwijsvoorzieningen						Onderwijsvoorzieningen					
Kinderopvang						Kinderopvang					
Bereikbaarheid (aantrekkelijkheid)						Bereikbaarheid (belang)					
	++	+	0	-	--		++	+	0	-	--
Openbaar vervoer						Openbaar vervoer					
Reisgemak kust – eiland						Reisgemak kust - eiland					
Kosten reis kust – eiland						Kosten reis kust - eiland					
Reistijd kust – eiland (retour)						Reistijd kust – eiland (retour)					

1.8 Wat zijn naar uw idee de veranderingen de afgelopen 5 jaar in uw omgeving wat betreft de aanwezigheid van uw voornaamste dagelijkse voorzieningen

	Toename	Geen veranderingen	Afname
De aanwezigheid van uw voornaamste dagelijkse voorzieningen	☐	☐	☐

Evt toelichting.....

2.1 DAGELIJKSE ACTIVITEITEN

2.1.1 Wat zijn één of twee van de meest belangrijke plekken die je op een dagelijkse basis bezoekt en wat doe je op die plaatsen?

Noem deze activiteit.

- werk
- leren en studeren
- winkelen
- sport en vrije tijd
- vrienden en familie bezoeken
- iets anders, namelijk:.....

2.1.2 In welke plaats vindt deze activiteit plaats

.....

2.1.3 Hoe komt u daar? Welke wijze van transport gebruikt u?(meerdere antwoorden mogelijk)

- te voet
- met de fiets
- met de motor
- met de auto (als chauffeur)
- met de auto (als passagier)
- met de bus
- met de trein
- met de taxi
- met de boot/veerboot
- Anders, namelijk:.....

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

2.1.4 Wat vindt u van de reistijd?

(1=zeer problematisch, 5=helemaal niet problematisch)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

2.2 WEEKEND

Wat is in het weekend (vrije tijd) Wat zijn in het weekend of in uw vrije tijd één of twee van de meest belangrijke plekken die u bezoekt en wat doet u op die plaatsen?

2.2.1 Noem deze activiteit.

- wandelen
- sport
- culturele activiteiten/events (bioscoop, theater, concerten...)
- boodschappen
- winkelen
- kerk
- naar een café of een restaurant
- activiteiten met vrienden of familie
- werken in je eigen tuin
- relaxen (thuis)
- anders, namelijk:.....

2.2.1 In welke plaats vindt deze activiteit plaats?

.....

2.2.2 Hoe komt u daar? Welke wijze van transport gebruikt u? (meerdere antwoorden mogelijk)

- te voet
- met de fiets
- met de motor

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

- met de auto (als chauffeur)
- met de auto (als passagier)
- met de bus
- met de trein
- met de taxi
- met de boot/veerboot
- anders, namelijk:.....

2.2.3 Wat vindt u van de reistijd?

(1=zeer problematisch, 5=helemaal niet problematisch)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

3.1 Stellingen:

Ontwikkeling toerisme, tweede woningen en bereikbaarheid

Beoordeel de volgende stellingen

	Helemaal mee oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal mee eens	Niet van toepassing
Toerisme						
Toerisme maakt goederen en diensten duurder.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme zorgt voor betere voorzieningen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme zorgt voor overlast.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme is belangrijk voor de werkgelegenheid.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme versterkt onze culturele identiteit.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb persoonlijk belang bij de aanwezigheid van toerisme.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik steun de ontwikkeling van toerisme.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tweede woningen						
Tweede woningen zorgen voor stijgende huizenprijzen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tweede woningen dragen bij aan lokale werkgelegenheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tweede woningen stimuleren gemeenschapsgevoel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tweede woningen zorgen voor politieke spanningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tweede woningen veroorzaken meer verstedelijking (meer verkeer, asfalt, bebouwing en minder groen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tweede woningen leiden tot meer duurzaamheid in de leefomgeving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Reistijd kust-eilanden						
De bereikbaarheid tussen kust en eiland(en) moet verbeterd worden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe zou de bereikbaarheid verbeterd kunnen worden					

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

3.3 Windenergie

	Negatief	Neutraal	Positief
Hoe staat u tegenover windenergie	☐	☐	☐

	Zeer ontevreden	Ontevreden	Neutraal	Tevreden	Zeer tevreden	Niet van toepassing
Hoe tevreden bent u met de volgende aspecten omtrent de (mogelijke) aanleg van windmolenparken in het Waddengebied?						
Informatieverstrekking over de (mogelijke) komst van windmolenparken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid tot inspraak	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wat er wordt gedaan met de resultaten van (eventuele) inspraak	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De algemene aanpak van windmolenparkprojecten door de overheid in het Waddengebied	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eventuele Toelichting:						

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

Beoordeel de volgende stellingen over toerisme in uw gemeenschap:

	Helemaal mee oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal mee eens	Niet van toepassing
Werelderfgoed						
Voorafgaand aan de benoeming van het Waddengebied tot UNESCO Werelderfgoed stond ik positief tegenover deze status.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Voorafgaand aan de benoeming van het Waddengebied tot UNESCO Werelderfgoed zijn de gevolgen van deze status voor mij, als inwoner van het gebied, goed gecommuniceerd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ervaar beperkingen van de benoeming van het Waddengebied tot UNESCO Werelderfgoed.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toelichting:						
De benoeming van het Waddengebied tot UNESCO Werelderfgoed biedt mij kansen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toelichting:						
Door de benoeming van het Waddengebied tot UNESCO Werelderfgoed is het Waddengebied als leefomgeving positief veranderd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toelichting:						
Helemaal mee oneens Oneens Neutraal Mee eens Helemaal mee eens						
Vraag						
De unieke natuur van het Waddengebied wordt vaak gebruikt als ‘merk’ om belangstellenden te trekken naar het gebied. Denk hier bijvoorbeeld aan de eilanden die omschreven worden als rustoorden met grenzeloze luchten waar je zehonden kunt spotten.						
Ik zie dit beeld terug in mijn dagelijkse leefomgeving	☐	☐	☐	☐	☐	
Toelichting (eventueel):					

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

Vraag

Bij de vorming van het ‘merk’ van het Waddengebied:

Word ik niet betrokken	☐	☐	☐	☐	☐
Word ik geïnformeerd	☐	☐	☐	☐	☐
Wordt er gevraagd naar mijn ideeën	☐	☐	☐	☐	☐
Wordt er geluisterd naar mijn ideeën	☐	☐	☐	☐	☐
Heb ik invloed	☐	☐	☐	☐	☐
Zou ik graag meer betrokken willen worden	☐	☐	☐	☐	☐
Toelichting (eventueel):	...				

Ideeën voor verbetering leefbaarheid.

4.1 Heeft u nog een idee om de leefbaarheid van het Waddengebied te verbeteren:

Idee 1:

Idee 2:

Idee 3:

4.2 Vermeld alstublieft in welke categorie uw idee valt.

- Woonomgeving
- Openbaar vervoer
- Voorzieningen
- Landschap
- Anders, namelijk:

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

Algemene informatie over de respondent

4.1 Leeftijd:

4.2 Hoogst genoten onderwijs

- Basisschool
- VMBO
- HAVO
- VWO
- MBO
- HBO
- WO
- Anders namelijk.... *Open antwoord optie*

Geslacht:

- man
- vrouw

Huishouden

- 1 of 2 volwassenen, geen kinderen
- 1 of 2 volwassenen met 1 kind. Leeftijd van uw kind:
- 1 of 2 volwassenen met 2 of meer kinderen thuis. Leeftijd van uw kinderen:
- Overige.

Hoe lang woont u al in het Waddengebied? In totaal jaar.

“Waddengebied” versus “Waddenkust en Waddeneilanden”
B.T.C. Oosterhagen

In welke sector bent u (evt) werkzaam?

- Niet werkzaam
- Agricultuursector
- Energiesector
- Milieu/natuur organisatie sector
- Toerismesector
- Visserijsector
- Andere sector

U bent bijna klaar. Graag willen we u bedanken voor het invullen van deze vragenlijst. Wilt u ook een email ontvangen met een link naar de resultaten van de vragenlijst?

E-mail adres:

.....

Mogen wij u eventueel nog eens benaderen voor vragen over leefbaarheid?

Ja/nee

Opmerkingen/suggesties

.....

Als u uw kansen tot het winnen van... wilt verdubbelen, vul dan twee emailadressen in van mensen uit het Waddengebied die u kent. Als zij deze vragenlijst ook invullen maakt u dubbel zoveel kans op het winnen van de prijs!

Email adres 1 :

Email adres 2 :